

15.06.2015

Juha Kinnunen /Teemu Malmi

STM

Ministeri Hanna Mäntylä

Selvitysmiesten raportti: Fimean alueellistamistavoitteiden toteu- tumisesta

1. Tehtäväksianto ja kysymykset

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 9.4.2015 Fimean alueellistamistavoitteiden toteutuminen, selvityshenkilöhankkeen (Asettamispäätös STM 020/2015). Tehtävään nimettiin Keski-Suomen sairaanhoitopiirin johtaja, professori (UEF) Juha Kinnunen ja Laskentatoimen laitoksen johtaja professori Teemu Malmi Aalto-yliopistosta.

Selvityshenkilöiden tehtävänä oli laatia selvitys siitä:

- 1) Miten Fimean alueellistaminen on edennyt ja miten se on toteutettu suhteessa alueellistamistavoitteisiin ja toimeenpanosuunnitelmiin sekä
- 2) Miten alueellistamispäätös on vaikuttanut tai tulee vaikuttamaan Fimean kykyyn hoitaa tehtävänsä sekä
- 3) Mitä mahdollisuuksia ja erilaisia vaihtoehtoja Fimealla on toteuttaa 29.2.2012 tehdyn tarkennetun alueellistamispäätöksen tavoitteet.

Selvitys kattoi dokumenttianalyysin, joka tehtiin keskeisimpien asiaa koskevien valmistelu- ja päätösasiakirjojen sekä Fimean toimintaan liittyvien asiakirjojen (toimintakertomukset tilinpäätös tietoineen ja suunnitteluasiakirjat) pohjalta. Erityistä huomiota kiinnitettiin yleisten toiminnan ja talouden kuvausten ohella henkilöstövoimavarojen johtamisen kokonaisuuteen ja siinä rekrytointipolitiikkaan kokonaisuudessaan sekä aineellisiin ja aineettomiin palkitsemisjärjestelmiin ottaen huomioon valtion virkamieslain ja VES:n sekä muut aiheeseen liittyvät säädökset ja määräykset.

Dokumenttianalyysin lisäksi selvityshenkilöt haastattelivat 28 Fimean (johtoryhmä, henkilöstö), sosiaali- ja terveysministeriön sekä sidosryhmien edustajaa. Haastattelut toteutettiin pääosin normaaleina henkilöhaastatteluina, osa myös videoneuvotteluina tai systemoituina puhelinhaastatteluina. Haastattelut toteutettiin touko- ja kesäkuun aikana.

Virallisen dokumentaation lisäksi selvityshenkilöt pyysivät Fimeasta tarkentavia ja täydentäviä tietoja (Tietopyyntö 10.4. 2015), joiden kautta selvityshenkilöillä oli käytettävissä laajasti kaikki keskeinen raportointiaineisto sekä Fimean laatima ja johtoryhmän käsittelemä taustamuistio. Myös sosiaali- ja terveysministeriö toimitti Fimeaa koskevaa keskeistä dokumentaatiota käyttöömmemme. Niistä yhden merkittävän kokonaisuuden muodosti Fimean alueellistamisesta käyty julkinen mediakeskustelu Helsingin ja Kuopion päämedioissa. Näiden lisäksi saimme kohtalaisen paljon spontaaneja yhteydenottoja ja tietoomme saatettiin erilaista epävirallista materiaalia.

Selvityshenkilöiden tuli laatia raportti havainnoistaan ja johtopäätöksistään Sosiaali- ja terveysministeriölle 15.6.2015 mennessä.

2. Tarkastelun tavoite ja perspektiivi

Selvityshenkilöiden tarkastelun lähtökohtana oli EU:n ja Suomen julkishallinnon kehittämispyrkimykset valtionhallinnon toimintoja alueellistamalla. Päätökset Fimean alueellistamisesta osana lääkealan kokonaisvaltaista uudistamistyötä liittyivät laajaan valtionhallinnon alueellistamisen koordinaatioryhmän työhön. Alueellistamisella Suomessa on tarkoitettu käytännössä valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista pääkaupunkiseudun ulkopuolelle. Nykymuotoinen alueellistaminen aloitettiin 2000-luvun alussa. Se perustuu lakiin (362/2002) ja valtioneuvoston asetukseen (567/2002, muutettu 201/2006, 349/2008 ja 350/2011) valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista koskevasta toimivallasta. Valtion toimintojen alueellistamisen koordinoinnista, seurannasta ja kehittämisestä vastaa valtiovarainministeriö ja valtioneuvosto.

Fimean muodostaminen Lääkelaitoksen pohjalta ja sitä koskeva alueellistamisen toimeenpanon arviointi on asetettava laajempaan julkisen hallinnon keskipitkän aikavälin kehittämistyön perspektiiviin.

Valmistelun pohjalta Sosiaali- ja terveysministeriö teki 19.1.2009 päätöksen, että uusi lääkealan keskus Fimea perustetaan Kuopioon ja että keskus aloittaa toimintansa Kuopiossa 1.9.2009 lääkealan tutkimus- ja kehittämistoiminnalla. Tehtävien siirrot Kuopioon tuli toteuttaa kokonaisuudessaan 31.8.2014 mennessä.

Sosiaali- ja terveysministeriö tarkensi 29.2.2012 päätöstään siten, että alueellistamisen loppuajankohta siirrettiin elokuusta 2014 vuoden 2018 loppuun. Perusteluna muutokselle oli, että Fimean henkilöstön muuttohalukkuus Kuopioon oli ollut erittäin vähäistä. Alueellistamisen toteuttaminen alkuperäisessä aikataulussa olisi edellyttänyt henkilöstön laajoja irtisanomisia ja uusien henkilöiden palkkaamista Kuopioon. Alueellistamisaikataulun muutoksella pyrittiin turvaamaan Fimean alueellistaminen siten, että sillä on käytössään tehtäviensä hoitamiseksi tarvittavat asiantuntijat ja että Suomen lääketurvallisuuden taso kyetään säilyttämään. Laboratorion jääminen Helsinkiin arvioitiin säästävän valtiolta huomattavat lisäkustannukset. Sillä haettiin myös valvontalaboratorioiden yhteistyön parantamista.

Selvityshenkilöiden toimeksiannossa ei ole rajattu mitään vaihtoehtoja tarkastelun ulkopuolelle. Laboratorion toiminta ei sisällynyt toimeksiantoon. Lähtökohtana tarkastelulle oli kaikkien osapuolten yhdenmukainen arvio siitä, että Fimean alueellistamisprosessin nykyinen vaihe ja volyymit, alueellistamis päätöksen keinovalikoima ja annettu 2018 aikaraja eivät ole realistisia. Nykyisellä kehitysuralla virkojen perustaminen Kuopioon on toteutunut niin hitaasti (ollen noin 60 henkilöä vuoden 2015 alussa) ettei 2018 loppuun mennessä asetetut kriteerit ”merkittävästi suurin” toteudu. Toisena selvityksen käynnistämisen laukaisevana tekijänä oli vuoden 2014 lopulla

ja 2015 alkupuolella käynnistynyt uusi Fimean toiminnan ja julkikuvan kannalta kielteinen mediakeskustelu.

Tämä huomioiden lähtökohtaisesti kävimme läpi kaikkia heuristisia vaihtoehtoja, kuten sitä, että päätöksen aikarajaa pidennetään, alueellistamispäätös kumotaan tai siihen tehdään uusia tarkennuksia ja että STM:n alkuperäinen päätös pannaan toimeen. Todettakoon selvyuden vuoksi, että tehtäväksianto ja tarkastelun lähtökohta huomioiden keskityimme pohtimaan vaihtoehtoja, joilla alueellistamispäätös voitaisiin toteuttaa. Emme siis tässä ota kantaa esimerkiksi siihen, missä Fimean olisi oman toimintansa tai kansakunnan edun kannalta kaikkein järkevintä sijaita, sillä tämänkaltainen pohdiskelu ei kuulunut tehtäväksiintoon.

3. Fimean muodostamista ja alueellistamista koskevat päätökset ja toimenpanosuunnitelmat

Sosiaali- ja terveysministeri Liisa Hyssälän päätös 19.1.2009 ja hallituksen esitys 74/2009 vp

Fimean alueellistaminen käynnistyi sosiaali- ja terveysministeri Liisa Hyssälän elokuussa 2008 antamasta ilmoituksesta käynnistää lääkehuollon uudelleenorganisointi uuteen perustettavaan virastoon, jonka sijaintipaikka olisi Kuopio.

Ministeri Hyssälä teki alueellistamisselvityksen jälkeen 19.1.2009 päätöksen uuden lääkealan keskuksen perustamisesta Kuopioon. Ministerin päätöksen pohjalta käynnistyi säädösvalmistelu, jonka pohjalta eduskunnalle annettiin hallituksen esitys (74/2009 vp) laiksi Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksesta.

Lääkealan hallinnon uudelleen organisoinnilla ja uuden viraston alueellistamisella tavoiteltiin lääkehuollon pirstaleisten toimintojen kokoamista yhteen.

Päätöksen mukaan lääkehuollon tehtävät organisoidaan uudelleen perustamalla uusi lääkealan virasto, johon keskitettäisiin hajallaan eri laitoksissa oleva lääkealan osaaminen. Lääkehuollon uudelleen organisointi käsitti keskeisesti Lääkelaitoksen ja Lääkehoidon kehittämiskeskus Rohdon tehtävät sekä lääkehuoltoon liittyviltä osilta Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviran sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tehtäviä.

Fimean päätös toiminto- ja vakanssikohtaiseksi siirtymissuunnitelmaksi 19.1.2010

Fimea laati sen perustamista ohjanneen ohjausryhmän linjausten pohjalta toiminto- ja vakanssikohtaisen siirtymissuunnitelman, jonka ylijhtaja vahvisti 19.1.2010. Siirtymissuunnitelman mukaan toiminnot ja henkilöstö siirtyvät Kuopioon vaiheittain kolmessa erässä. Vaiheittaisella siirtymisellä pyrittiin turvaamaan toiminnan jatkuvuus. Siirtymissuunnitelman mukaan toiminnot ja niihin sijoitettu henkilöstö siirretään Kuopioon vaiheittain siten, että vuonna 2011 Kuopioon siir-

tyisi 20 henkilöä, toisessa vaiheessa 2012 70 henkilöä ja kolmannessa vaiheessa vuonna 2014 80 henkilöä.

Siirtymissuunnitelman laadinnan pohjana olivat seuraavat periaatteet ja kriteerit:

1. Ensisijaista on Fimean toimintojen ylläpito siirtymäaikana mahdollisimman häiriöttömästi.
2. Siirtymissuunnitelma on laadittu ottaen huomioon toiminnalliset tekijät, erityisesti eri toimintojen oletettu herkkyys häiriöille, vaihtuvuudesta mahdollisesti aiheutuva osaamiskato ja riskit, perehdyttämiseen arvioitu aika sekä korvaavan työvoiman saatavuus.
3. Siirtymissuunnitelmassa on otettu huomioon sähköisen asioinnin kehittämishankkeen (Säihke) edellyttämä resursointi.
4. Kaikki 1.11.2009 jälkeen perustettavat uudet virat ja haettavaksi julistettavat virat täytetään Kuopioon 1.11.2009 lukien.
5. Tukipalveluiden siirtyminen noudattaa sisäisten asiakasvolyyymien siirtymisaikataulua siten, että riittävät tukipalvelut ovat käytettävissä siirtymäaikana sekä Helsingissä että Kuopiossa.
6. Hajautettua työtä voidaan käyttää työn organisoinnin muotona silloin, kun työn luonne, tavoitettavuustarve, rooli perehdyttämisessä ja henkilön taidot ja osaaminen siihen soveltuvat.
7. Yksittäisten vakanssien kohdalla on otettu huomioon myös vakanssinhaltijan eläkkeelle siirtymisajankohta siten, että vakanssia ei siirretä, jos henkilön henkilökohtainen eläkeikä täyttyy siirtymäkauden aikana.

Sosiaali- ja terveysministeri Paula Risikon päätös 29.2.2012

Sosiaali- ja terveysministeri Paula Risikko päätti 29.2.2012 Fimean alueellistamisaikataulun muutoksesta.

Päätöksen mukaan 19.1.2009 tehtyä edellistä päätöstä alueellistamisesta tarkennettiin seuraavasti:

1. "Alueellistamisen loppuajankohta siirretään elokuusta 2014 vuoden 2018 loppuun. Kaikki avoimeksi tulevat virat siirretään ja uudet virat perustetaan Kuopioon aiemmin linjatun mukaisesti. Kaikki virat sijoitetaan Kuopioon viimeistään vuoden 2018 loppuun mennessä. Fimealla on lisäksi työskentelytiloja henkilöstölleen Fimean toiminnan kannalta keskeisissä kaupungeissa, kuten Helsingissä ja Lontoossa."
2. "Fimean laboratorio jää Helsinkiin. Fimean laboratorio tiivistää edelleen yhteistyötään muiden lääkkeitä ja lääkeaineita tutkivien laboratorioiden kanssa."

Päätöksen perusteluissa on todettu, että henkilöstön muuttohalukkuus Kuopioon on ollut erittäin vähäistä ja että alueellistamisen toteuttaminen alkuperäisessä aikataulussa edellyttäisi henkilöstön laajoja irtisanomisia ja uusien henkilöiden palkkaamista Kuopioon. Alueellistamisaikataulun muutoksella on pyritty turvaamaan Fimean alueellistaminen siten, että sillä on käytössään tehtäviensä hoitamiseksi tarvittavat asiantuntijat ja että Suomen lääketurvallisuuden taso kyetään säilyttämään.

Laboratoriota koskevaa linjausta on perusteltu sillä, että laboratorion jääminen Helsinkiin säästää valtiolta huomattavat lisäkustannukset ja tukee valvontalaboratorioiden yhteistyötä.

STM:n päätöksen yhteydessä Fimean kanssa käydyistä keskusteluista laadittiin lisäpöytäkirja, jossa on todettu, että

1. Uusitun alueellistamissuunnitelman ensisijaisena tarkoituksen on varmistaa, että alueellistaminen voidaan toteuttaa siten, että lääketurvallisuus ei vaarannu ja että kollektiiviperusteiset irtisanomiset alueellistamisperusteella vältetään.

Linjausta on täsmennetty siten, että tehtävät siirtyvät Kuopioon vuoden 2018 loppuun mennessä sitä mukaa, kun Fimeassa avautuu virkoja eläkkeelle tai toisen työnantajan palvelukseen siirtymisen johdosta. Nämä avautuvat virat täytetään Kuopioon. Näin menetellen Kuopion henkilöstömäärä kasvaa ja vastaavasti Helsingin henkilöstömäärä kutistuu siten, että Kuopio on viimeistään vuonna 2018 henkilöstömäärältään selvästi suurin. Kun tehtävien siirrot voidaan toteuttaa em. luonnollista poistumaa hyödyntäen, ei irtisanomisia alueellistamisen vuoksi ole tarpeen toteuttaa.

2. Suunnitelman toimeenpanossa varaudutaan tilanteisiin, joissa rekrytointeja ei onnistuta toteuttamaan Kuopioon.

Linjauksen täsmennyksessä on todettu, että alueellistaminen toteutetaan täyttämällä kaikki avoimeksi tulevat virat Kuopioon. Edelleen on todettu, että rekrytointeja toteutettaessa saattaa poikkeuksellisesti käydä niin, että haettavaksi julistettuun virkaan ei saada päteviä hakijoita, jotka voisivat ottaa tehtävän vastaan Kuopiossa. Näitä poikkeuksellisia tilanteita varten Fimealla on käytettävissä työskentelytiloja Kuopion lisäksi myös Helsingissä ja Turussa. Työskentelytiloja voidaan tarvittaessa ottaa käyttöön myös muissa keskeisissä kaupungeissa. Näitä työskentelytiloja voidaan vastaavasti hyödyntää tilanteissa, joissa se on rekrytoinnin onnistumisen vuoksi välttämätöntä.

Fimea on linjauksen yhteydessä sitoutunut siihen, että muiden kaupunkien työskentelytilojen käyttömahdollisuus ei vaaranna Kuopion asemaa henkilömäärältään selvästi suurimpana työskentelypaikkana viimeistään vuonna 2018. Fimea on laatinut aikataulumuutoksen yhteydessä henkilöstömäärän kehityksestä arvion, jonka mukaan vuonna 2018 Fimean henkilöstöstä työskentelee Kuopiossa selvästi yli puolet. Tarkkoihin lukuihin vaikuttavat henkilöstön eläkkeellä jääminen ja muu lähtövaihtuvuus, Fimean kokonaishenkilötyövuosimäärän kehittyminen sekä nykyisen henkilöstön halukkuus siirtyä työskentelemään Kuopiossa.

3. Siirtymän toteutumista seurataan Fimean ja STM:n välisessä tulossopimuksessa osana ministeriön tulosohjausta sekä ministeriön ja Fimean johdon yhteisissä tapaamisissa

Alueellistamisen seuranta on linjattu tapahtuvaksi osana STM:n ja Fimean välistä tavanomaista tulosohjausmenettelyä, STM:n ja Fimean ylijohdajan välistä johtamissopimusmenettelyä sekä valtionhallinnon alueellistamisen koordinaatiojärjestelmää. Lisäksi ministeriön ja Fimean johto seuraavat alueellistamisen etenemistä yhteisissä tapaamisissa ja keskusteluissa erikseen sovittavalla tavalla.

4. Fimean tehtävät ja organisaatio

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea aloitti toimintansa marraskuussa 2009 samalla, kun sen edeltäjävirasto Lääkelaitos lakkautettiin. Fimean tehtävien ja tavoitteiden perustana ovat kansallinen ja EU-lainsäädäntö, hallitusohjelma, sosiaali- ja terveysministeriön strategia, Lääkepolitiikka 2020 -ohjelma sekä tulos- ja resurssiohjaus.

Fimea on sosiaali- ja terveysministeriön alainen keskusvirasto, joka toimii ihmisille tai eläimille tarkoitettujen lääkkeiden, veri- ja kudoksetuotteiden sekä lääkealan toimijoiden lupa- ja valvontaviranomaisena. Fimea on kansallisena viranomaisena osa Euroopan lääkevalvonnan viranomaisverkostoa. Fimean tehtäväksi on lisäksi määritelty lääkealan kansallisen kehittämisen koordinaatio, tutkimustehtävät ja lääkehoitojen arviointi. Fimea kokoaa ja arvioi kliinistä lääkehoitoa koskevaa tietoa sekä kehittää lääkehoitokäytäntöjä koulutuksen ja tiedottamisen avulla.

Fimean toiminta rahoitetaan maksullisen toiminnan tuloilla ja valtion määrärahoilla. Fimean toimintamenot olivat vuonna 2014 noin 25,3 milj. euroa, josta henkilöstökustannusten osuus oli 15,7 milj. euroa (62 %). Valtion budjetista rahoitetaan pääasiassa Fimean lääkehoitojen arviointitehtävät ja niitä tukevat toiminnot. Maksullisen toiminnan tuloilla katetaan noin 85 prosenttia Fimean toiminnoista. Kehittyvä rahoituslähde ovat Euroopan lääkevalvontaverkostosta tulevat tulot.

Fimea valvoo lääkkeiden myyntilupajärjestelmän avulla, että Suomen lääkemarkkinoilla olevat ihmisille ja eläimille tarkoitetut lääkkeet täyttävät niille asetetut teho-, turvallisuus- ja laatuvaatimukset. Fimea vastaa myös lääketehtaiden, lääketukkauppojen ja apteekkien toimilupasioista. Fimea varmistaa tarkastustoiminnalla markkinoilla olevien lääkkeiden valmistuksen ja jakelun asianmukaisuuden, saatavuuden ja käyttäjäturvallisuuden. Lisäksi Fimea edistää ohjauksella, tieteellisellä neuvonnalla ja valvonnalla suomalaisia lääkinnovaatioita ja lääketutkimusta.

Fimea tuottaa ja välittää riippumatonta ja ajantasaista tietoa lääkkeistä ja niiden käytöstä terveydenhuollon ammattilaisille, lääkkeiden käyttäjille ja väestölle. Fimea arvioi lääkkeiden hoidollista ja taloudellista arvoa sekä koordinoi lääkealan tutkimusta lääkkeisiin liittyvän yhteiskunnallisen päätöksenteon tueksi.

Fimea on organisointunut neljään prosesseiksi kutsuttuun vastuualueeseen (Fimean taustaineisto 4/205), jotka ovat:

- Lääkealan toimijoiden valvonta
- Lääkevalmisteiden arviointi
- Lääkehoitojen arviointi
- Sisäiset palvelut

Fimean henkilöstö on kokonaisuudessaan virkasuhteisia, työsopimussuhteisia ei ole. Henkilöstöstä on vuoden 2015 alussa vakituisia 179 ja määräaikaisia 50.

Pääosa henkilöstöstä toimii lääkkeiden myyntilupatehtävissä Lääkevalmisteiden arviointiprosessissa. Henkilöstö on sijoittunut eri toimintoihin seuraavasti:

Esikunta	10
Lääkevalmisteiden arviointi	127
Toimijoiden valvonta	44
Lääkehoitojen arviointi	13
Sisäiset palvelut	35

Henkilöstö on sijoittunut eri paikkakunnille siten, että Helsingissä työskenteli vuoden 2014 lopussa 163 henkilöä, joista 20 laboratoriossa, Kuopiossa 60 henkeä ja Turussa 6 henkeä.

Alueellistamisen perusteluissa korostuu Fimean roolin ja merkityksen laajentaminen ja kasvattaminen koko lääkemaalalla Euroopassa ja globaalisti. Samoin korostuu lääkealan valvonnan, lupahallinnon ja tarkastus- ja arviointitoiminnan koordinaation parantaminen ja kehittäminen Suomessa. Lääkehoitojen arviointitoiminnan laajentamiselle asetettiin uusia tavoitteita.

Alueellistamispäätöksellä nimenomaan Kuopioon haettiin Fimean kasvulle ja kehitykselle synergiaa Itä-Suomen (tuolloin vielä Kuopion yliopisto) yliopiston lääketieteen ja farmasian sekä terveystalous ja lääkepolitiikan koulutuksen ja tutkimuksen kanssa sekä paikallisesti sijoittuneiden lääkealan yritysten kanssa. Aluetaloudellisesta näkökulmasta perusteluissa korostuivat myös, jälkikäteen arvioiden, epärealistisetkin oletukset kansainvälisten lääkealan toimijoiden etaboloitumisesta Fimean vaikutuksesta Kuopioon ja Suomeen.

Fimean kehittämisessä, alueellistamisesta riippumattomasti, yhden haasteen on muodostanut koko lääkealan kansainvälinen kehitys. Lääketutkimuksen ja kehittämistoiminnan rooli on olennaisesti muuttunut, yhtäältä tutkimuksen ja tuotekehityksen siirtyessä suurilta lääkealan yrityksistä pieniin start up- ja kasvuyrityksiin ja toisaalta kasvavien lääkealan yritysten siirtyminen läntisestä Euroopasta BRICS -maihin. Kehityksen seurauksena lääkealan tuotantokapasiteetista on yhä enemmän Intian ja Kiinan kaltaisissa maissa. Toisaalta tämä kehitys voisi avata myös Fimealle, osana eurooppalaista lääkealan turvallisuus- ja kehittämisskeskuksia, kasvavaa asiantuntijakysyntää.

5. Miten Fimean alueellistaminen on edennyt ja miten se on toteutettu suhteessa alueellistamistavoitteisiin ja toimeenpanosuunnitelmiin?

Fimean alueellistaminen on edennyt vain osittain tavoitteiden ja toimeenpanosuunnitelmien mukaisesti. Fimean oman vuonna 2012 laatiman ja STM:lle toimittaman suunnitelman mukaan vuoden 2014 lopussa Kuopiossa olisi pitänyt olla 73 henkilöä ja vuoden 2018 lopussa 105. Helsingissä vastaavasti olisi 132 ja 90 ilman laboratorioita. Vuoden 2014 lopussa Kuopiossa oli 60 henkilöä ja Helsingissä 143. Turussa työskenteli 6 henkilöä. Kun vuoden 2018 loppuun mennessä ennustetaan eläkkeelle siirtyvän 12 henkilöä, ja muu vaihtuvuus irtisanoutumisten myötä on pientä, on selvää, että Fimean 2012 ennustamalla uralla ei ole ilman irtisanomisia ja pakkosiirtoja mahdollista edetä.

Uudet Fimean tehtävät (lääkehoitojen arviointi) eivät myöskään ole edenneet siinä laajuudessa kuin oli asetettu tavoitteeksi. Tämä uusi toiminnan osio on hyvässä kehitysvaiheessa ja tarvetta ja potentiaalia toiminnan laajenemiselle esimerkiksi sosiaali- ja terveystalouden järjestelmässä ilmenevien lääkehoidon turvallisuusriskien vuoksi olisi.

Kun katsoo henkilöstön määrän kehitystä Kuopiossa ja Turussa, joka vuoteen 2012 oli melko ripeää, mutta pysähtyi sen jälkeen, ei voi välttyä ajatukselta, että vuonna 2012 tehty tarkennus alueellistamispäätökseen pysäytti alueellistamiskehityksen. Siltä osin suunnitelmissa on pysytty, että alueellistamisperusteella ei ole tehty kollektiivisia irtisanomisia.

Hitaalle kehitykselle on tuotu esille erilaisia syitä ja selityksiä, muun muassa henkilöstön muuttohaluttomuus, alhainen vaihtuvuus ja rekrytoinnin ongelmat, sekä Kuopion alueen osaamiresurssien rajallisuus. Kyse on samoista haasteista, joita on kattavasti raportoitu Risikon muutetun päätöksen perustana. Katsomme kuitenkin, että määrätietoisemmalla henkilöstöjohtamisella

alueellistaminen olisi voinut edetä nykyistä ripeämmin ilman että Fimean tehtävien hoito olisi vaarantunut. Verrattuna muille aloille ja valtionhallinnon muille sektoreille alueellistamispäätöksen toimeenpanon verkkaisuus on ilmeistä ja kymmenen vuoden siirtymäaikaa ei voi pitää erityisen kunnianhimoisena.

Todettakoon, että nähdäksemme Fimean johto ja henkilöstö on onnistunut hyvin Fimean perustehtävien hoitamisessa, mukaan lukien alkuperäisestä alueellistamispäätöksestä johtuneiden irtisanoutumisten ja palvelun tason heikkenemisen aiheuttamien vaikutusten paikkaamisessa. Kriittikimme johtamista kohtaan koskee siis vain sitä, miten alueellistamista koskevaa päätöstä on toimeenpantu Fimean operatiivisessa toiminnassa. Käsittelemme on, että alueellistamisen tavoitteeseen ei ole Fimean sisäisenä kulttuurisena arvona täysin sitouduttu. Vastaava dilemma tulee esiin toistuvasti myös eräiden keskeisten sidosryhmien näkemyksissä ja kannanotoissa.

Oma keskustelunsa on sitten se, ovatko alueellistamista koskevat tavoitteet realistisia ja tarkoituksenmukaisia, sekä kansakunnan etua parhaiten palvelevia.

6. Miten alueellistamispäätös on vaikuttanut tai tulee vaikuttamaan Fimean kykyyn hoitaa tehtävänsä?

Alueellistamispäätös aiheutti turbulenssia ja avainhenkilöiden normaalia suurempaa vaihtuvuutta vuosina 2008-2011. Sillä oli kiistattomia kielteisiä seurauksia Fimean perustehtävän toteuttamiseen sekä toiminnallisesti että taloudellisesti. Avainhenkilöiden irtisanoutuminen johti toimintojen hidastumiseen, vahingoitti imagoa ja heikensi Fimean kyvykkyyttä kilpailla Euroopan tasolla. Päätös vaikutti kielteisesti kaikkein vaativimpien tehtävien täyttämiseen. Vaihtuvuus on nyt normalisoitunut ja on ollut viimeiset vuodet jopa poikkeuksellisen pientä. Tällä hetkellä vaikuttaa siltä, että Fimea kykenee hoitamaan tehtävänsä hyvin kansallisesti ja että se on löytänyt erityisosaamiseen pohjaavaa roolia myös eurooppalaisessa lääketurvallisuuden kehittämisessä. Eli tulkintamme mukaan alueellistamispäätös, siinä muodossa kun se nyt on pantu täytäntöön, ei ole vaikuttanut kielteisesti Fimean kykyyn hoitaa tehtävänsä, lukuun ottamatta päätöksen jälkeistä noin kolmen vuoden epävarmuuden aikaa.

Sen arvioiminen, miten alueellistaminen tulee vaikuttamaan Fimean kykyyn hoitaa tehtäviään tulevaisuudessa, on vaikeaa ja riippuu paljolti siitä, mihin asti ja millä keinoilla alueellistamista viedään eteenpäin. Tulkinnat tästä eri toimijoiden ja sidosryhmien välillä ovat varsin ristiriitaisia. Seuraavat seikat tulee nähdäksemme tunnustaa:

- Nykyisen henkilöstön muuttohalukkuus Kuopioon on ollut vähäistä. Toisaalta epäilemme, että kaikkia mahdollisia kannustamisen muotoja ei ole vielä käytetty.
- Normaali vaihtuvuus mm. eläköitymisen kautta ei ratkaise ongelmaa asetetussa määräajassa.
- Osa Fimean tehtävistä vaatii kokemusta teollisuudesta ja useamman vuoden perehtymisen. Fimeassa on paljon tehtäviä, joihin ei voi tulla suoraan yliopistosta, vaan oppiminen

tapahtuu käytännön työssä. Siten henkilöstöä tulee voida rekrytoida koko Suomesta ja kansainvälisesti.

- Kilpailu osaavasta työvoimasta on kovaa ja Fimean tarvitsemalle asiantuntemukselle on myös muita ottajia. Emme usko, että kaikki Fimean jatkossa tarvitsemat asiantuntijat on mahdollista rekrytoida Kuopioon.

Jos alueellistamista pyritään toteuttamaan siten, että se joko johtaa keskeisimpien asiantuntijoiden irtisanoutumisiin tai Fimea itse irtisanoo merkittävän määrän työntekijöitään ja pyrkii rekrytoimaan korvaavat henkilöt Kuopioon, alueellistaminen muodostaa vakavan uhan Fimean kyvyille hoitaa tehtäviään. Toisin sanoen, vaihtoehtoa, jossa koko Fimean toiminta ministeri Hyssälän alkuperäisen päätöksen mukaisesti olisi keskitettynä Kuopioon, emme pidä realistisena. Kaikkiin Fimean tehtäviin ei ole yksinkertaisesti mahdollista rekrytoida osaavia ihmisiä, jotka olisivat halukkaita asettumaan Kuopioon.

Jos alueellistamisessa edetään osin pehmeämmän keinovalikoiman avulla ja tavoitteeksi riittää, että Kuopiosta muodostuu suurin Fimean toimipisteistä jossa Fimean ylin johto istuu, ja se toteutetaan taiten, uskomme, että todellista uhkaa Fimean kyvyille suoritua tehtävistään ei ole.

Todettakoon, että Kuopiosta käsin toimiminen tulee aiheuttamaan lisää kustannuksia verrattuna nykytilanteeseen johtuen kasvavasta matkustustarpeesta. Nähdäksemme tämä seikka on ollut varmasti tiedossa ja toivoaksemme myös ymmärrettynä silloin kuin alueellistamispäätös on aikoinaan tehty. Näitä kasvavia kustannuksia ei tulisi maksattaa valvottavilla, vaan ne tulisi hyväksyä katettavaksi valtion budjetista. Periaatteena tulisi olla, että se joka tekee päätökset maksaa päätösten seuraukset. Mikäli kustannusten kasvua halutaan välttää ja toiminta pyrittäisiin organisoimaan niin kustannustehokkaaksi kuin mahdollista, Kuopion, Helsingin ja muiden toimipisteiden kokoa koskevista tavoitteista tulisi luopua ja jättää toiminnan organisointi toimivan johdon asiaksi.

7. Mitä erilaisia vaihtoehtoja Fimealla on toteuttaa 29.2.2012 tehdyn tarkennetun alueellistamispäätöksen tavoitteet?

7.1. Taustaa ehdotukselle

Pyrimme seuraavassa esittämään kantamme perusteluineen siitä, miten tarkennetun alueellistamispäätöksen tavoitteisiin olisi mahdollista päästä. Emme siis erikseen pohdi sitä, tulisiko alueellistamispäätös kokonaan kumota, sillä pidämme sitä poliittis-hallinnolliset realiteetit huomioiden mahdottomana vaihtoehtona. Emme myöskään pohdi sitä, tulisiko alkuperäisestä alueellistamissuunnitelmasta pitää kiinni, sillä senkin totesimme jo yllä sekä toiminnallisesti että taloudellisesti epärealistiseksi vaihtoehdoksi.

Ehdotustamme ovat ohjanneet seuraavat ajatukset ja havainnot Fimean toiminnasta:

- Fimean tekemä työ on arvokasta ja kansallisesti arvioiden juuri sellaista, jota pitäisi tehdä enemmän – korkeaan koulutukseen ja kovaan ammattiosaamiseen perustuvaa asiantuntijatyötä, jonka maksaa pitkälti kansainvälinen lääketeollisuus. Meidän tulisi Suomessa hallinnollisin päätösin tehdä parhaamme, jotta toiminta voi kehittyä, kasvaa ja kukoistaa
- Kun lääketeollisuus valitsee lupaviranomaista, vaakakupissa painavat prosessin ennustettavuus, asiantuntemus ja ko. viranomaisen kansainvälinen painoarvo. Kustannukset eivät ole keskeisin valintakriteeri, mutta teollisuuden näkökulmasta alueellistamisesta aiheutuvia lisäkustannuksia ei ole moraalisesti oikein maksattaa asiakkailta. Siksi mahdollinen hintojen nousu saattaa johtaa siihen, että teolliset toimijat kääntyvät muiden maiden viranomaisten puoleen jatkossa
- Työ tänään on pitkälti paikkariippumatonta. Tavallisesti toiminnan organisoinnin lähtökohdaksi tulisi olla se, että palveluja tarjotaan siellä, missä asiakkaatkin ovat ja palvelut tuotetaan mahdollisimman tehokkaasti. Koska asiakkaat eivät tule siirtymään Fimean perässä Kuopioon, Fimean pitää pystyä toimimaan useammalta paikkakunnalla käsin, kuten se tällä hetkellä tekeekin.
- Fimean työ on tänään monelta osin kansainvälistä, mutta näitä kansainvälisesti suuntautuneita tehtäviä voidaan hyvin hoitaa myös Kuopiosta käsin.
- Haastattelemamme lääketeollisuuden edustajat toivat vahvasti esille sen, että ala kehittyy parhaiten kun sen keskeisimmät toimijat ovat sijoittuneena samaan paikkaan. Tällöin muodostuu luontevaa ja jatkuvaa kanssakäymistä. Tästäkin syystä Fimean tulisi sallia toimia useammalla paikkakunnalla.
- Fimean toiminta perustuu ihmisiin ja heidän osaamiseensa. Rekrytointipoolina tulisi olla koko Suomi ja kansainväliset markkinat. Myös tästä syystä Fimealla pitää olla mahdollisuuksia toimia useammalta paikkakunnalta käsin.

Pyrimme seuraavassa hahmottelemaan mahdollisimman realistisen etenemispolun, johon myös voidaan sitoutua ja joka takaa Fimean toiminnan suotuisan kehittämisen. Samalla ehdotus rauhoittaisi epätietoisuudesta johtuvan turbulenssin ja rajaa tai poistaa epävarmuutta työntekijöiltä oman työn tulevaisuudesta.

7.2 Fimean alueellistamisen kolmas vaihe

Tarkennetun alueellistamispäätöksen keskeisin tavoite on seuraava:

Kuopio on henkilömäärältään selvästi suurin toimipiste vuoden 2018 loppuun mennessä

Tarkennetussa päätöksessä keinovalikoimaa rajattiin ja todettiin, että kollektiiviperusteisia irtisanomisia ei käytetä.

Olemme harkintamme jälkeen päätyneet siihen, että ns. Risikon päätöksen mukainen alueellistamis päätös on mahdollista toteuttaa. Tavoitetta voisi ehkä tarkistaa hieman siten, että Kuopio on suurin toimipiste sen sijaan, että sanotaan että se on selvästi suurin toimipiste. Sen sijaan keinovalikoimaa täytyy olennaisesti muuttaa, jotta aikataulutavoite voidaan saavuttaa. Vuoden 2018 aikarajaa ei pidä jatkaa, sillä se vain pitkittäisi toimeenpanon käytännön toteuttamista ja ylläpitäisi spekulatiivista asetelmaa, joka ylläpitää epävarmuutta henkilöstön keskuudessa ja joka on jo nyt vahingoittanut Fimean julkisuuskuva.

Mikäli esittämäämme keinovalikoimaa ei ministeriön toimesta haluta käyttää, tai sen noudattaminen muodostuisi kohtuuttoman kalliiksi, aikarajaa tulee edelleen lykätä, jotta Fimean perustehtävien suorittaminen ei vaarannu. Fimean meille toimittamien eläköitymistä koskevien ennusteiden sekä muun vaihtuvuuden perusteella realistinen takaraja ilman irtisanomisia, mikäli muuttohalukkuutta ei siis edelleenkään löydy, on vuoden 2021 loppu. Kyseiseen ajankohtaan mennessä eläköityy yli 30 henkilöä. Loput on ajateltu tulevan muun poistuman ja määräaikaisten käytön kautta. Riippumatta siitä, miten aikarajan kanssa toimitaan, ministeriön tulee osaltaan pitää Fimean johto aidosti vastuussa alueellistamisen kolmannen vaiheen toteutuksesta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että jos alueellistaminen ei etene Risikon päätöksen mukaisessa, tai uudessa ja yhdessä sovitussa aikataulussa, johtovastuuta Fimean sisällä on vaihdettava.

1. Johto ja esikunta Kuopioon

Alueellistamisen jatkon tulisi lähteä siitä, että Fimean ylin johto istuu lähtökohtaisesti Kuopiossa. Ongelman tässä linjauksessa muodostavat muutamat johtoryhmän jäsenet, jotka samalla ovat eräitä Fimean kaikkein arvostetuimpia asiantuntijoita. Heidän pakottamisessaan Kuopioon ei ole nähdäksemme järkeä. Toisaalta useammat ylimmän johdon avaintoimijat ovat lähestymässä eläkeikää ja heidän seuraajiensa tulisi työskennellä Kuopiosta käsin. Ylimmän johdon mukana siirtyä luonnollisesti myös heidän assistenttinsa ja muu tukihenkilöstö.

Jos ja kun Helsingissä on myös jatkossa merkittävästi Fimean henkilöstöä töissä, voitaisiin ajatella, että johtoryhmästä yksi tai enintään kaksi henkilöä istuu jatkossakin Helsingissä. Toisin sanoen, Fimean nykyinen asetelma, jossa johtoryhmästä vain yksi henkilö on sijoittuneena Kuopioon, tulisi kääntää päinvastoin niin, että lähes kaikki istuvat Kuopiossa ja Helsingissä on vain pieni osa ylimmästä johdosta.

Kun tarkastellaan Fimean toimintoja, erilaiset yleishallinnolliset toiminnot kuten talous, IT, viestintä ja henkilöstöhallinto voidaan myös sijoittaa Kuopioon. Näihin tehtäviin on mahdollista saada osaavaa henkilöstöä Kuopioon helpostikin, mikäli nykyiset viranhaltijat eivät ole halukkaita muuttamaan. Vaihtuvuus näissä tehtävissä ei nähdäksemme vaaranna Fimean perustehtävää samalla tavalla kuin tiettyjen avainosaajien vaihtuminen ydintehtävissä. Ehdotuksessamme lähdemme siitä, että näiden tehtävien siirto Kuopioon myös irtisanomisia käyttäen on mahdollista, mikäli 2018 aikataulusta halutaan pitää kiinni. Meille toimitetun aineiston perusteella Helsingissä toimii

näissä hallinnollisissa ja esikuntatehtävissä noin 30 henkilöä. Mikäli näistä suurin osa siirtyisi Kuopioon, muuttuisi Kuopion ja Helsingin välinen henkilöstömäärän suhde jo merkittävästi.

Fimea on osin alueellistamishankkeen kautta, mutta myös yleiseen digitalisaatiokehitykseen liittyen, kehittänyt toimintaansa mahdollistaen monipaikkaisuuden ja etätyömahdollisuudet. Tämä on tapahtunut koko eurooppalaisen toimintaympäristön muuttuessa siten, että aineistot ovat digitoituja ja hyödynnetään virtuaalisia työympäristöjä. Tehtävien koordinointi ja johtaminen etäyhteyksien avulla on mahdollistunut aivan toisella tavoin kuin oli Fimean lähtötilanteessa. Nykyaikaisilla videoneuvottelulaitteilla ja muilla sähköisillä kanavilla voidaan hoitaa tavanomaisia palavereja sekä työpajoja ilman että niitä varten tarvitsee matkustaa. Kehitys tarjoaa huomattavaa joustavuutta paikkariippumattomalle työskentelylle. Poikkeuksena ovat sellaiset koordinaatiotehtävät, joihin liittyy korkeita tietosuojavaatimuksia. Emme myöskään väheksy henkilökohtaisten tapaamisten arvoa, ja erityisesti asiakaskontakteissa niitä on usein hankalampaa korvata tekniikalla kuin sisäisissä palavereissa.

2. Uusien virkojen rekrytointi-ilmoittelun sijaintipaikkaa koskeva viestintä yhdenmukaistettava

Uusia ihmisiä on palkattu vuosien 2012 – 2015 aikana tähän asti ulkoisten hakuprosessien kautta 22 Kuopioon ja 14 Helsinkiin. Sisäisten hakujen kautta palkattuja on kuusi kummallekin paikkakunnalle.

Hyväksymme sen, että kaikkiin tehtäviin ei löydy asiantuntijaa, joka olisi mahdollista saada Kuopioon. Meille toimitetussa materiaaleissa oli kuitenkin useita tapauksia, joissa hakemuksia kohteeseen oli runsaasti, haastateltuja oli useampia ja kuitenkin henkilö oli palkattu Helsinkiin. Suorittamissamme Fimean johdon haastatteluissa perusteluna käytettiin sitä, että kuhunkin tehtävään tulisi valita aina paras hakija. Periaate on toki oikea, mutta jos hakijoiden välillä ei ole isoa eroa, eikö alueellistamispäätöksen toimeenpanon nimissä tulisi valita henkilöistä se, joka on tehtävään pätevä ja suostuu ottamaan tehtävän vastaan toimipisteenään Kuopio? Meidän on ulkopuolisina mahdotonta arvioida sitä, onko aina valittu paras hakijoista ja mikä on ollut ”de facto” - ero parhaan Helsinkiin sijoittuneen ja parhaan Kuopiossa työskentelyyn valmiin kandidaatin ero.

Ulkopuolisen silmin näyttäisi siltä, että useampi virka olisi aidosti mahdollista täyttää Kuopioon. Tilanne voi olla myös se, että hakijoiden ja heidän lähimpien esimiesten on annettu päättää itsenäisesti sijaintipaikasta. Jatkossa jokaisen viran sijoituspaikan tulee kulkea ylijohtajan kautta, jotta hän voi varmistaa alueellistamistavoitteen toteutumisen.

Tässä yhteydessä tulisi jatkossa myös varmistaa, että hakuilmoittelussa sijaintipaikaksi ilmoitetaan aina Kuopio, laboratoriota lukuun ottamatta. Nyt Fimea on edelleen hakenut henkilöstöä suoraan myös Helsinkiin alueellistamispäätökseen kirjatusta periaatteista poiketen.

Huomiota kiinnittää myös määräaikaisuuksien suhteellisen suuri määrä, tällä hetkellä lähes neljännes viroista on täytetty määräaikaisesti. Tulkintamme mukaan pääosin niissä on kyse pysyvistä vakansseista. Määräaikaisuuksien käyttö liittyy yleiseen rekrytointiongelmaan. Haastattelussa useammassa yhteydessä tuli esiin väitteitä siitä, että vapautuvia vakansseja ei ole aina laitettu suoraan avoimeen hakuun, vaan tehtävä on täytetty määräaikaisena esimerkiksi Helsinkiin. Tältä osin henkilöstövoimavarapolitiikan noudattamiseen tulee kiinnittää huomiota.

3 Kotimaahan kohdentuva tarkastus yms. toimintojen pääpaikaksi Kuopio

Fimean tehtäviin kuulu kotimaassa toimivien lääkevalmistajien ja jakelijoiden (tukkuliikkeet ja apteekit) toimilupa-asiat, valvonta ja tarkastukset. Luvat ja tarkastukset yksikössä työskentelee Helsingissä 21 henkilöä, Turussa 1 ja Kuopiossa 2 henkilöä. Näiden toimintojen määrätietoinen siirtäminen Kuopioon tulisi toteuttaa lähes kokonaisuudessaan. Äärimmäisenä keinona tässäkin ovat irtisanomiset, mikäli 2018 määräajasta halutaan pitää kiinni. Toivottavampaa toki olisi, että siirtymä tapahtuisi vapaaehtoisuuteen perustuen ja luonnollisen vaihtumisen kautta.

4 Kansainvälinen, Eurooppaan kohdistuva toiminta, virat Kuopioon, mutta monipaikkaisuusperiaatteen mukaan toimipiste voi olla muualla Suomessa

Niiden toimintojen osalta, jossa työn painopiste on muualla kuin Suomessa, virkojen tulisi sijaita Kuopiossa, mutta organisaation toimivan johdon tulisi voida valita kullekin henkilölle toiminnan kannalta optimaalinen työskentelypaikka. Aina valinta ei ole mahdollista, sillä joidenkin osajien kohdalla on tyydyttävä siihen, että he työskentelevät missä haluavat kunhan suostuvat tekemään töitä Fimealle, sillä heidän osaamisensa on Fimealle lähes korvaamatonta. Arviot näiden organisaatiolle korvaamattomien henkilöiden määrästä vaihtelevat rajusti vastaajasta riippuen, mutta yleisimmin lukumääräksi arvioidaan jotain 20 ja 60 välillä. Toki työn luoneesta johtuen jo yhdenkin osajan puute voi aiheuttaa ongelmia ja prosessin hidastumista, kun toimitaan laajoissa monipuolista osaamista vaativissa tiimeissä.

5 Kannuste ja palkitsemisjärjestelmän kokonaisuudistus, jolla luodaan positiiviset insentiivit työskentelylle Kuopiossa

Fimeassa noudatetaan valtion virka- ja työehtosopimuksia ja valtion palkkausjärjestelmää. Ne asettavat henkilöstön tehtävä- ja henkilökohtaiselle suoriutumiseksi yleiset ehdot ja edellytykset. Käytettävissä olevien aineistojen ja virastoa ohjaavien tahojen kanssa käytyjen haastattelujen pohjalta käsitykseksemme muodostui, että Fimeassa henkilöstörakenteesta (85 prosenttia akateemisen loppitutkinnon omaavia) ja työmarkkinatilanteesta johtuen on tavanomaista joustavammat mahdollisuudet palkitsemiskeinojen käyttöön.

Arvioimme on, että rekrytinnissa ja henkilöstön sitouttamisessa tavoitteellisella henkilökohtaisen (aineellisten ja aineettomien) palkitsemiselementtien käyttämisellä, kuten etätyösopimuksilla, työaikamuotojen joustavalla soveltamisella, jatko-opiskelumahdollisuuksien turvaamisella olisi

mahdollisuus lisätä jossain määrin muuttohalukkuutta ja etenkin rekrytointitilanteessa sijoittumista Kuopioon. Tämä voitaisiin tehdä suhteellisen pienillä kokonaiskustannuksilla.

6 Fimean toimintojen laajentaminen

Haastatteluissa nousi esiin se, että Fimealla olisi realistisia mahdollisuuksia kasvaa nykyisestä volyymistään. Vertailukohtina voi käyttää muun muassa Ruotsin ja Hollannin esimerkkejä. Aina-kin periaatteellisesti on tunnistettavissa seuraavat vaihtoehdot:

- Vahvistetaan lääkehoitojen arviointiin liittyvää toimintaa, minkä integrointi terveydenhuollon palvelujärjestelmään voisi maksaa itsensä nopeasti takaisin esimerkiksi lääkehoitoihin liittyvien haittatapahtumien vähenemisenä. Lääkkeiden annosteluun, jakeluun ja käyttöön sosiaali- ja terveystalouden sisällä liittyy (mm. Haipro -järjestelmän tulokset) paljon kehittämistarpeita.
- Toimintaa voisi laajentaa Fimean nykyisillä vahvuusalueilla (biosimilaarit, yms.) tai uusiksi vahvuusalueiksi määritellyillä alueilla. Näissä kilpailu on kansainvälistä ja laajentaminen olisi järkevää siinä tahdissa, kun toimijoilta on mahdollista saada toimeksiantoja.
- STM:n yhteydessä toimivan hintalautakunnan Hilan ja sairaanhoitopiirien lääketoimikuntien toimintojen yhdistäminen Fimean yhteyteen loisi nykyistä parempia edellytyksiä toteuttaa HTA toimintaa erityisen kalliiden lääkkeiden käyttöönottoaiheissa.

7. Viestintäpolitiikan uudistaminen

Kaikki sidosryhmät, suuresta yleisöstä puhumattakaan, eivät tunne Fimean todellista toiminnan luonnetta ja toimintakenttää. Fimean alueellistamiseen liittyvä julkinen keskustelu osoittaa sen perustuneen puutteelliselle tiedolle. Proaktiivisempi tiedotuspolitiikka toiminnan sisällöstä ja tuloksista vahvistaisi Fimean mainetta ja julkikuvaa.

8. Tiivistelmä ja esityksemme vaihtoehtoisiksi ratkaisumalleiksi

1. Fimean alueellistaminen ei ole edennyt suunnitelmien mukaan.
2. Fimean toimintakyky on kunnossa, eikä sitä tule vaarantaa jatkossa.
3. Alkuperäisestä alueellistamispäätöksestä seurasi irtisanoutumisia, joista aiheutui merkittävää haittaa Fimean toiminnalle. Se, mitä vaikutuksia alueellistamisesta on jatkossa Fimean toiminnalle riippuu paljolti siitä, mihin asti ja millä keinoilla alueellistamista viedään eteenpäin.
4. Fimean tulisi jatkossa toimia monipaikkaisena virastona, kuten se jo toimii, suurimman toimipisteen ollessa Kuopio tehtyjen alueellistamispäätösten mukaisesti.
5. Alueellistamispäätöksen toimeenpanon aikataulu nykyisellä keinovalikoimalla on mahdoton.

6. Ehdotamme ensisijaisesti sitä, että aikataulusta pidetään kiinni ja keinovalikoimaa muutetaan.
7. Jos aikataulusta halutaan pitää kiinni, osa toiminnoista, kuten johto, tukitoiminnot ja Suomeen kohdistuvat tarkastus- ja valvontatoiminnot tulee siirtää Kuopioon keskeisimmiltä osin. Jos nykyinen henkilöstö näiden toimintojen osalta ei ole halukasta siirtymään, joudutaan käyttämään kollektiiviperusteisia irtisanomisia. Keskeistä tässä on selkeät päätökset ja viestintä siitä, mitkä toiminnot siirtyvät ja miltä osin ”pakkosiirtoja” ei tulla käyttämään, jotta vältetään avainosaajien menetykset ydintoiminnoissa.
8. Jos irtisanomisia ei haluta käyttää keinona, aikarajaa on pakko lykätä edelleen, mitä pidämme ei-toivottuna vaihtoehtona.
9. Fimean johdon tulee olla jatkossakin aidosti vastuussa alueellistamis päätöksen toteuttamisesta ja ylimmän johdon tulisi näyttää esimerkkiä ja työskennellä Kuopiosta käsin.
10. Selkeät päätökset siitä, mitä toimintoja Kuopioon viedään ja mitkä voivat jäädä Helsinkiin ja muille paikkakunnille poistavat alueellistamisesta johtuvan epävarmuuden ja vapauttavat henkilöstön energian ydintehtävien suorittamiseen ja toiminnan kehittämiseen.
11. Hahmottelemamme etenemispolku auttaa alkuperäisten alueellistamistavoitteiden toteutumista ja tukee osaltaan Kuopion seudun terveydenhuollon, lääkekehityksen ja tutkimuksen kehitystä.

9 Lopuksi

Olemme laatineet raportin riippumattomina toimijoina. Ehdotuksemme pohjautuu käytettävissä olevien aineistojen pohjalta tehtyyn harkintaan. Olemme hakeneet ratkaisumallia, joka olisi realistista toteuttaa ja jonka toivotut vaikutukset olisivat selkeästi ei-toivottuja vaikutuksia suuremmat. Esityksen yksityiskohdista selvitysmiehinä meillä on täydellinen yksimielisyys.